Vyhlásenie predkladateľa

Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2026 – 2028 sa predkladá na rokovanie vlády SR bez rozporov s podpredsedami vlády, ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy.

Klub 500 si uplatnil 8 zásadných pripomienok, a aj napriek viacnásobnej snahe o dosiahnutie konsenzu, vrátane uskutočneného rozporového konania, sa rozpor nepodarilo odstrániť.

Zásadné pripomienky Klubu 500:

1. Pripomienka Klubu 500 k celému materiálu

Zásadne nesúhlasíme s predloženým návrhom Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2026 – 2028. Materiál ako celok zásadne prepracovať alebo stiahnuť z legislatívneho procesu.

Odôvodnenie:

Predložený materiál nereflektuje aktuálnu ekonomickú a geopolitickú realitu, v ktorej sa Slovenská republika nachádza. V čase zásadných výziev – energetickej krízy, straty konkurencieschopnosti európskeho priemyslu, rastu cien energií a narušenej globálnej stability – štát nemôže alokovať kapacity a zdroje na vytváranie nových procesov, metodík, platforiem a administratívnych nástrojov bez reálneho ekonomického prínosu. Materiál je postavený na ďalšom rozširovaní byrokratických procesov, vytváraní nových štruktúr a generovaní administratívnej záťaže, pričom úplne absentuje prepojenie na podporu ekonomického rastu, zvýšenie produktivity, tvorbu pracovných miest, alebo zlepšenie podnikateľského prostredia. Takýto prístup je v priamom rozpore s potrebou posilňovania konkurencieschopnosti Slovenska.

Klub 500 dlhodobo zdôrazňuje, že prioritou štátu musí byť efektívne riadenie existujúcich politík, znižovanie administratívnej záťaže a koncentrácia na opatrenia s reálnym dopadom na ekonomiku. Predložený materiál ide presne opačným smerom.

Materiál zároveň neobsahuje jasnú kvantifikáciu finančných dopadov jednotlivých opatrení na verejné financie. Napriek deklarovanej „nízkej nákladovosti“ je zrejmé, že implementácia navrhovaných opatrení bude vyžadovať personálne, administratívne a prevádzkové kapacity verejnej správy.

Takýto prístup je v rozpore s princípom riadneho hospodárenia s verejnými prostriedkami a vytvára riziko dodatočných, nekrytých výdavkov. Materiál zavádza nové nástroje, metodiky a procesy, ktoré sa obsahovo prekrývajú s existujúcimi mechanizmami (najmä doložky vplyvov, strategické riadenie, kontrolné a hodnotiace procesy), čím dochádza k duplicite a ďalšiemu zvyšovaniu administratívnej záťaže.

Stanovisko Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej len ako „ÚSV ROS“):

ÚSV ROS zdôrazňuje, že cieľom predkladaného materiálu je napĺňanie záväzkov plynúcich Slovenskej republike z jej členstva v medzinárodnej Iniciatíve pre otvorené vládnutie a posilňovanie jej základných pilierov, ktorými sú participácia, transparentnosť a zúčtovateľnosť. Cieľmi akčných plánov Iniciatívy pre otvorené vládnutie, predkladanými na rokovanie vlády SR pravidelne od roku 2012 nie je priama podpora ekonomického rastu, zvýšenia produktivity, tvorby pracovných miest alebo zlepšenie podnikateľského prostredia, či posilňovanie konkurencieschopnosti SR, aj keď nepriamo k týmto cieľom môže prispievať.

2. Pripomienka Klubu 500 k opatreniu č. 1

Nesúhlasíme s navrhovaným inštitucionalizovaním metodológie hodnotenia.

Odôvodnenie:

Navrhované opatrenie predstavuje ďalšie vytváranie paralelných štruktúr a procesov bez riešenia podstaty problému – neefektívneho riadenia verejných politík. Kľúčovým problémom nie je absencia metodík alebo ich hodnotenia, ale nedostatočná koordinácia politík, absencia riadenia z centrálnej úrovne, slabá implementácia existujúcich stratégií. Riešením nie je vytváranie ďalších hodnotiacich mechanizmov, ale posilnenie riadenia a koordinácie z úrovne Úradu vlády SR. Zároveň tvrdenie, že do procesu budú zapojené „pedagogicko-vedecko-výskumné inštitúcie“, vyvoláva zásadnú otázku reálnej kapacity a kvality takéhoto zapojenia. Štát nemá garantované odborné kapacity na zabezpečenie objektívneho a kvalitného hodnotenia. Opatrenie preto nepovažujeme za efektívne ani potrebné.

Stanovisko Úradu podpredsedu vlády SR pre Plán obnovy a znalostnú ekonomiku. So stanoviskom k pripomienke sa stotožňuje aj gestor materiálu ÚSV ROS:

Pripomienka nesprávne stavia do protikladu posilňovanie koordinácie a hodnotenie metodiky. Navrhované opatrenie nevytvára novú riadiacu štruktúru ani administratívnu záťaž, ale zabezpečuje spätnú väzbu potrebnú na priebežné overovanie a zlepšovanie nástroja, ktorý má práve koordináciu, implementáciu a kvalitu strategického plánovania podporovať.

3. Pripomienka Klubu 500 k opatreniu č. 2

Zásadne nesúhlasíme s vytváraním platformy združujúcej dobrovoľné záchranné zložky.

Odôvodnenie:

Nie je úlohou štátu vytvárať a financovať nové platformy a organizačné štruktúry. Úlohou štátu je zabezpečiť funkčné riadenie, jasnú koordináciu a efektívnu komunikáciu existujúcich zložiek, najmä prostredníctvom HaZZ a existujúcich riadiacich mechanizmov.

Navrhované riešenie vedie k duplicite kompetencií, neprehľadnosti systému a zvyšovaniu nákladov bez garancie vyššej efektivity. Ide o typický príklad vytvárania „strešnej organizácie“, ktorá neprináša reálnu pridanú hodnotu.

V oblasti krízového riadenia a bezpečnosti je vytváranie paralelných štruktúr obzvlášť rizikové, keďže môže viesť k nejasnostiam v kompetenciách a zníženiu operatívnej efektivity v krízových situáciách.

Stanovisko ÚSV ROS:

Navrhovaný záväzok nesmeruje k vytvoreniu novej operačnej záchrannej zložky ani paralelnej štruktúry krízového riadenia. Jeho cieľom je vytvoriť metodický, analytický, koordinačný a zastupujúci rámec pre dobrovoľné záchranné organizácie. Tieto organizácie vykonávajú činnosti vo verejnom záujme, avšak v súčasnosti fungujú fragmentovane a bez jednotného systému podpory, štandardov a komunikácie so štátom. Navrhovaná platforma má tento stav zlepšiť, zvýšiť prehľadnosť systému a vytvoriť jednotný kontaktný bod pre spoluprácu so štátnymi orgánmi a samosprávami.

4. Pripomienka Klubu 500 k opatreniu č. 4

Zásadne nesúhlasíme s vytváraním ďalších evaluačných nástrojov participácie.

Odôvodnenie:

Navrhované opatrenie predstavuje výrazné zvýšenie administratívnej záťaže bez preukázateľného prínosu. Zavádzanie nástrojov ako spis k participatívnemu procesu, záverečný evaluačný formulár, dotazníky spätnej väzby, je neprimerané a neefektívne. Už dnes obsahuje legislatívny proces rozsiahle hodnotiace mechanizmy (doložky vplyvov a pod.), ktoré sú nadmerne komplexné. Problém nie je nedostatok hodnotenia formy, ale nedostatok kvality obsahu. Štát má hodnotiť kvalitu prijímaných rozhodnutí, ich dopady a efektívnosť implementácie, nie formalizovať procesy participácie. Nadmerná formalizácia participatívnych procesov vedie v praxi k spomaľovaniu a paralyzovaniu rozhodovacích procesov, čo je v rozpore s potrebou rýchleho a efektívneho prijímania rozhodnutí v podmienkach súčasnej krízovej reality.

Stanovisko ÚSV ROS:

Záväzok nemá za cieľ vytvárať nové administratívne prekážky ani komplikované hodnotiace mechanizmy. Naopak, jeho cieľom je pripraviť jednoduché a používateľsky prívetivé nástroje na monitorovanie a evaluáciu participatívnych procesov. Nejde o rozširovanie hodnotiacich mechanizmov legislatívneho procesu, ale o zlepšenie spôsobu, akým sa participatívne procesy pripravujú a realizujú počas tvorby verejných politík na základe ich pravidelnej evaluácie. Získané poznatky pomáhajú profesionalizovať prácu zapojených tímov a prispievajú ku kvalitnejším verejným politikám.

5. Pripomienka Klubu 500 k opatreniu č. 5

Zásadne nesúhlasíme s navrhovaným mapovaním, indexmi a vytváraním online platforiem.

Odôvodnenie:

Navrhované opatrenia (mapovanie skúseností, index participácie, online platformy) predstavujú ďalšie vrstvy byrokracie bez reálneho dopadu na fungovanie štátu alebo ekonomiky. Štát nemá mapovať „skúsenosti“, vytvárať indexy bez praktického využitia, ani budovať nové digitálne platformy bez jasného prínosu. Kľúčové je hodnotiť výkon a kvalitu práce úradníkov, nie vytvárať nové analytické nástroje. Navrhované opatrenie zvyšuje náklady, vytvára nové administratívne povinnosti a neprináša merateľný ekonomický efekt. Navrhované nástroje zároveň nevytvárajú jednoznačne merateľné výstupy ani väzbu na konkrétne rozhodovacie procesy, čím sa stávajú formálnymi nástrojmi bez reálneho riadiaceho významu.

Stanovisko ÚSV ROS:

Záväzok reaguje na absenciu systematických a porovnateľných dát o riadenej participácii na lokálnej úrovni. V súčasnosti neexistuje jednotný rámec, ktorý by umožňoval objektívne hodnotiť kvalitu participatívnych procesov, ich transparentnosť, spätnú väzbu či reálny dopad na rozhodovanie, čo vedie k neporovnateľnej praxi medzi samosprávami a oslabovaniu dôvery v participáciu. Navrhované nástroje nie sú samoúčelnou administratívou, ale prepojeným systémom na zber, vyhodnocovanie a zdieľanie dát s priamou väzbou na zlepšovanie verejných politík. Ich cieľom je zvyšovať kvalitu participácie na základe reálnych skúseností aktérov, identifikovať bariéry a umožniť samosprávam porovnávanie a učenie sa z praxe. Zároveň umožnia Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti získať systematický prehľad o stave participácie v praxi, čo vytvorí základ pre cielenejšie metodické usmerňovanie, vzdelávanie a podporu samospráv tam, kde je to najviac potrebné.

6. Pripomienka Klubu 500 k opatreniu č. 6

Nesúhlasíme s vytváraním procesných máp aplikácie participácie.

Odôvodnenie:

Vytváranie procesných máp predstavuje ďalší formalizmus bez riešenia podstaty problému. Problémom verejnej správy nie je absencia máp alebo metodík, ale nízka efektivita rozhodovania, slabá implementácia a nedostatočná zodpovednosť za výsledky. Ďalšie metodické materiály tento stav nezlepšia.

Stanovisko ÚSV ROS:

Navrhovaný záväzok reaguje na identifikovaný problém slabého prepojenia medzi výstupmi participatívnych procesov a ich následnou implementáciou vo verejnej správe. V praxi často dochádza k situácii, že výsledky participácie ostávajú na úrovni odporúčaní bez jasne definovaných krokov, zodpovedností a väzby na rozhodovacie mechanizmy, čo oslabuje ich reálny dopad.

Cieľom záväzku nie je zavádzať nový formálny administratívny nástroj, ale vytvoriť prakticky využiteľnú procesnú mapu aplikácie výsledkov participácie, ktorá na základe príkladov dobrej praxe zrozumiteľne popíše kroky po ukončení participatívneho procesu, rozdelenie rolí a kompetencií jednotlivých aktérov a kritické miesta implementácie. Súčasťou je aj prepojenie na vzdelávanie úradníkov a pilotné overenie v praxi, aby bol nástroj reálne využiteľný, nie iba deklaratívny.

7. Pripomienka Klubu 500 k opatreniu č. 7

Zásadne nesúhlasíme s rozširovaním a podporou študijných odborov zameraných na participáciu.

Odôvodnenie:

Slovenská ekonomika dlhodobo trpí nedostatkom technicky vzdelanej pracovnej sily, odborníkov v priemysle a pracovníkov v prírodných a technických vedách. Navrhované opatrenie smeruje k produkcii ďalších absolventov bez uplatnenia v reálnej ekonomike a k rozširovaniu verejnej správy namiesto podpory tvorby hodnôt. Slovensko nepotrebuje viac úradníkov, ale viac ľudí, ktorí vytvárajú ekonomickú hodnotu. Navrhované opatrenie je zároveň v rozpore s reálnymi potrebami trhu práce, ktorý dlhodobo signalizuje nedostatok technických a odborných profesií.

Stanovisko ÚSV ROS:

ÚSV ROS je presvedčený, že popri nespochybniteľných ekonomických prínosoch a hodnote práce odborných kapacít s technickým vzdelaním je v demokratickej spoločnosti rovnako dôležité systematicky rozvíjať a štandardizovať horizontálne zručnosti potrebné na efektívne zapájanie verejnosti do tvorby strategických dokumentov a verejných politík. Prierezové kompetencie v oblasti participácie majú význam pre všetky segmenty hospodárstva a verejného života. Ich prínosy sa neobmedzujú na jednotlivé sektory, ale pozitívne ovplyvňujú aj výrobné odvetvia, ktoré môžu profitovať z kvalitnejšieho dialógu, predvídateľnejšieho prostredia a lepšie nastavených verejných politík.

8. Pripomienka Klubu 500 k opatreniu č. 15

Zásadne nesúhlasíme s vytváraním ďalších platforiem a databáz.

Odôvodnenie:

Navrhované opatrenie predstavuje ďalší príklad neefektívneho využívania verejných zdrojov. Vytváranie databáz, komunít praxe, alebo platforiem spolupráce nemá preukázateľný dopad na ekonomiku, podnikateľské prostredie, ani na konkurencieschopnosť krajiny. Takéto aktivity len generujú náklady, viažu kapacity verejnej správy a neprinášajú reálne výsledky. Zároveň nie je preukázané, že existujúce platformy a mechanizmy spolupráce sú nedostatočné, ani že by ich nebolo možné efektívnejšie využiť.

Stanovisko ÚSV ROS:

Navrhované opatrenie nie je vytváraním izolovanej platformy ani duplicitnej databázy, ale snahou systematicky prepojiť existujúce aktivity v oblasti otvoreného vládnutia na národnej aj lokálnej úrovni. V súčasnosti sú skúsenosti, metodiky a výstupy OGP a samospráv rozptýlené medzi viacerými inštitúciami, čo vedie k ich nízkej dostupnosti, obmedzenej koordinácii a opakovanému „vynaliezaniu už známych riešení“. Komunita praxe, mapovanie aktérov a databáza dobrej praxe majú tento stav zmeniť tým, že vytvoria prehľadný a systematický rámec pre zdieľanie existujúcich poznatkov.

Cieľom nie je generovať nové administratívne štruktúry, ale zvýšiť efektívnosť využívania už existujúcich skúseností a kapacít.